

Forfatter: Ewald, Johannes

Titel: Udrag fra Samtlige Skrifter I, Fortale (DK)

Citation: Ewald, Johannes: "Udvalgte digte", i Ewald, Johannes: *Udvalgte digte*, udg. af Esther Kielberg ; Kim Ravn , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1999, s. 173. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-ewald02dkval-shoot-idm140323882455344/facsimile.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Udvalgte digte

sere. Jeg skulde uden hans Hielp have kunnet blive en Mand af Indfald og Lune, maaskee selv min daglige Cirkels Beundring. Men jeg sagde før, at den Bevisshed, at være nyttig, var et Hovedtræk i mit Ideel af jordisk Lyksalighed, og jeg talte Sandhed. Poesiens Foragtere maae sige, hvad de vil, saa er jeg overbevist, at jeg ved alle mine Arbeider har tragtet efter og ved endeel virkelig har opnaaet dette Held; hvorledes skal jeg da finde Ord, der værdig nok udtrykke min Taknemmelighed mod den Mand, der ved at tømme og styre min alt for brusende Aand, ved at vise mig de Afgrunde, som jeg havde at frygte for, de Stier, som jeg burde gaae, med et Ord, ved en utrættelig Taalmodighed gjorde mig beqvem til at naae det. Og dersom dette er den vigtigste Deel af min Lyksalighed, som jeg skylder Ham, da er det langt fra ikke den eneste. Ædle, store Mand! denne Tilstaaelse, som jeg her har hensat, for nogenledes at tilfredsstille mit overflydende Hierte, o, den kan langt fra ikke fortolke det heelt. Heller var det ikke Dem, men Efterslegten, som jeg vilde vise det, og det for min egen Skyld. Dem bør og vil Deres egen Bevisshed være det værdigste og tilstrekkeligste Giengjæld.

Da jeg med en skyldig Følgagtighed temmelig tidt havde ombyggt LYK-KENS TEMPEL, blev den tilsidst saaledes, at den fortiente Sted i Selskabets Skrifter. Dette gav mig Mod, og jeg begyndte at fatte den Formodning om mig selv, at jeg vel kunde være et Genie. Men Aar 1766, indtraf først den i sig selv sørgelige Begivenhed, der hændelseviis ikke alleneste gav mig Mod nok til at fylde alle mine Venners Øren med mine Vers, men selv op-pustede mit uerfarne Hierte til det urmeligste, til det meest ødeleggende Overmod. Den uforglemmelige Frederik den Femte var død, og Danmark i Taarer. Nogle Studentere bleve tilagte at indgive Prøver af de Cantater, som skulde opføres ved hans Jordekjæder. En Person, som havde at befale over mig, tvang mig til at forsøge mit Held med de andre. Jeg skrev da saa got, som jeg kunde en Arie, et Chor, og et Recitativ, og jeg kan sige med Sandhed, at jeg til min egen største Forundring beholdt Fortrinnet. Det var vist den Gang mine egne varme Poleiser, og ikke Konsten, der hielp mig til denne Pris. Men da jeg nu havde skrevet det færdigt, da nu enhver Dansk fandt, at jeg havde skildret hans dybtsaarede Hierte, da jeg kun ligefrem skildrede mit eget; da overøste man mig med et ufortient Bifald, og man tiltroede mig at have været konstig, og vittig, og skarpsindig, hvor jeg blot havde været oprigtig. Jeg var uforsigtig nok til at inddrikke den Virak, hvormed man ved denne Ledighed, af et got Hierte, fra alle Sider beskienkede mig, saa graadig, som havde jeg endnu gaaet i fjerde Lec-

tie. Den berusede mig og saaledes, at jeg nær aldrig var vaagnet. Jeg troede mig nu ikke blot Digter mere, men den beste, den ypperste Digter i Danmark, og det som værre var, uforbederlig. Saa nær var jeg ved aldrig at have blevet nogen. I denne Rus skrev jeg iblant andre Stykker ADAM OG EVA, eller egentligere, det første Udkast af dette Stykke; thi det var da kun een Act. Jeg gjorde mig den viseste Regning paa den høieste Pris derfor, uagtet ingen Pris var udsat for saadant et Stykke. Mine Domnere sagde mig med megen Venskabelighed, at de fandt mange Spor af poetisk Genie fortræde i mit Drama, at mit Arbeide fortiente en Belønning, og at det ved Forbedring kunde blive got. Dette var nu vist al den Høflighed, som mit Arbeide fortiente; men min Forventning havde været for opskruet, til at jeg kunde tilfredstilles derved. Jeg erklærede reent ud, at naar jeg ikke kunde være den første Digter i mit Fødeland, vilde jeg ikke være den anden, og jeg tog mit Stykke tilbage i det stadige Forsæt at udarbeide det saa længe, indtil enhver maatte tilstaae, at man ei havde seet dets Lige fra Kong Skiolds Tider. Da den raske Humor sagmedes, faldt mig et Vink ind, som min ældste Lærer havde givet mig, der ontrent sagde, at det meste mig fattedes, var Læsning. Apollo hvidskode mig i Øret, at han havde Ret, og paa eensgang fattede jeg den Beslutning, som jeg bekræftede paa det høidelligste, i de første to Aar ikke at sætte Pen til Papiir, og at anvende al denne Tid til at læse. Jeg holdt mit Ord, og vel bekom det mig, endskiønt jeg som ukyndig i Litteraturen naturligviis gik i Blinde, og læste meget, som jeg siden maatte gjøre mig Umage for at glemme. Til mit Held var dog den ældre Corneille's Værker det første, som faldt mig i Hænderne. Han blev og min Helt i det Franske, ligesom Forfatteren af Messiaden i det Tydske. Naar jeg nu læser min ADAM OG EVA, det første Stykke, som jeg efter denne Tid udarbeidede, finder jeg tydelige Spor deri af denne min Smag. Og enhver, som læser det med Eftertanke, vil neppe miskiende den franske Digers Hæng, Anthithesen, og Sentiments, neppe hans rige Declamation deri, og enhver, tænker jeg, vil finde, at jeg i dette Stykke i det mindste har vist Lyst nok at danne mig efter den store Klopstock, om jeg og ei har havt Evne dertil. Nu begyndte jeg og at læse de latinske classiske Digtere, som jeg hidindtil havde forsmaaet, og jeg havde blot min Begærighed, og ikke nogens Anvisning at takke derfor, at jeg nu læste dem med Nytte, og tilsidst med Vellyst. Fleer Sprog forstod jeg den Tid ikke, thi Græsk kunde jeg den Tid og kan endnu kun rye, og jeg kiender kun Homer af dens Oversættelser. Det Engelske var mig aldeles ubekendt. Lærebøger troede jeg, det var mig en umistelig Pligt at læse. Jeg anskaffede

mig følgelig haade Batteux og fleer saadanne Systematiker. Men det har al min Tid været mig plat umuligt at læse tre Blade af dem til Ende, og jeg maacte have overgivet alt Haab om at naae Parnas, ifald man ikke kunde komme der, uden ved Hielp af disse kolde Planskrivere. Imidlertid forstaaer det sig, at jeg læste haade Horatzes Brev til Pisonerne og Boileaus Digtekonst. Jeg har siden den Tid læst Pope og Muigrave, men alle, som jeg forsikrer, blot for deres Stils og ikke for deres Indholds Skyld. Corneilles Discusser er det eneste, som jeg efter min Overbevisning kan udrtage fra denne Regel. Da nu den Tid, som jeg havde foresat mig, var udløbet; var det første, som jeg tog mig for, at igiennemsee min ULYKKELIGE PROVE, som jeg for to Aar siden havde sat saa stor Pris paa, og jeg fandt, at det var det vanskeligste Foster, som et varmt Hierte og en brusende Indbildningskraft nogentid kunde udklekkke af en aldeles uviddende Hierte. Imidlertid elskte jeg det endnu, og om ikke det, da det Ord, som jeg eengang havde givet mig selv derpaa, at ville gjøre det saa fuldkomment som muligt. Jeg gav mig følgelig til dette Arbeide, og først i fem fiending Aar bragte jeg det i den Stand, som det er nu. Strax efter denne Tid, traf noget ind, som gav min Smag en ny Vending: Wielands Oversættelse af Shakespear og den prosaiske af Machpersons Ossian faldt mig i Hænderne, og saa ufuldkomne som disse ere, opvakte de dog, jeg vil ikke sige, en Lyst, men en Trang hos mig til at lære Engelsk. Jeg lærte det, og hvilket bundløst Væld af Digterrigdom aabnede sig nu for mig. Jeg havde samme Tid den Lykke at blive kiendt, og taalt, og yndet af den store Klopstock, og man kan ikke tvivle paa, at jo denne Mands Omgang var mig en ny Kilde, hvorafr jeg øste ligesaa graadig, som af den før omtalte.

Det første Sykke af Betydenhed, som jeg skrev efter denne Tid, var ROLF KRAGE. Enhver opmerksom Læser vil finde min forandrede Smag heri. Havde jeg forbedret mig? det vil jeg overlade til andres fri Omdømme, og i den saavel som i fleer Hensigter lade min Rolf staae uforandret, saaledes som den da behagede Tydslands første Barde. Meer vil jeg paa nærværende Tid ikke sige om mine poenske Arbeiders Historie. De Omstændigheder deraf, som kan ere mig selv bevidste, og som kan være mine Læsere magtpaaliggende at vide, vil jeg enten anføre ved Stykkerne selv, eller ved en anden Leilighed.

I den Tid, da jeg skrev ROLF KRAGE, blev jeg angrebet af den smertelige Sygdom, som endnu holder mig ved Sengen, og som gjorde mig aldeles udygtig til alle Slags Forretninger, som enten fordrede Legems Vigor, eller en lagttagelse af ordentlig bestemte Tider. Jeg frygtede intet meer end